

LOGICKÝ POSTUP A PRAKTICKÉ PŘÍKLADY K PROKÁZÁNÍ PODMÍNKY

» *Závazné presumpce jurisprudence Římské roty a její praktická aplikace*
(Art. 216, § 2 IDC)«

Karel Orlita

Dokázat neplatnost manželství na základě prokázání podmínky je jedna z nejobtížnějších záležitostí, a to proto, že je velmi lehké ji zaměnit s blízkými formami podmínky, které ovšem podmínkou nejsou. Pro jurisprudenci je to jeden z nejtěžších důvodů pro prokázání.⁵²

I. Předpoklady

Jako první bod v důkazní logice náleží v determinaci existence a druhu podmínky. Předpoklady existence podmínky jsou:

1. existence velmi velkého významu předmětu podmínky pro kontrahenta (criterium aestimationis qualitatis volitae), např. existence potomstva;
2. existence příčiny pochybnosti a nebezpečí, z jehož důvodu se podmínka klade, např. prodělaná nemoc partnera;
3. existence determinované vůle kontrahenta, přičemž kontrahent ve svědomí má za to, že manželství, které uzavíral je platné za předpokladu splnění podmínky; vůle musí být determinovaná, tzn. konkrétně ohraničena, např. jestliže s tebou během dvou let nepočnu dítě; jestliže si do roka nenajdeš práci, atd.

Na základě zhodnocení výše uvedených skutečností je třeba jednak vyloučit

⁵² Viz coram Funghini del 23 novembre 1988, in RRDec 80 (1993) 636-651.

formy podobné podmínce (důvod, motiv, předpoklad, požadavek, postulát, způsob, příslib) a dále určit o jaký druh podmínky se jedná: podmínka do minulosti, přítomnost, budoucnosti. Pro podmínku, zvláště pak do budoucnosti, spočívá důkaz v prokázání položení podmínky prostřednictvím pozitivního úkonu vůle. Pro pozitivní úkon vůle platí podobné zásady jako u simulace: evidence „pozitivity“ úmyslu (odkladný nebo rozhodující), alespoň implicitní či virtuální, neodvolaný před ani v momentu uzavírání sňatku.⁵³ Pokud takový úmysl podmínky do budoucnosti

⁵³ I. Podmínka se stanoví »pozitivním úkonem vůle«; tento úkon sestává ze tří prvků:

vůle, která je působící příčinou, »nikoli nějaké specifické pochody intelektu, jako např. myšlenky, domněnky, omyly« (coram Ferraro, rozsudek ze dne 16. října 1984, RRDec., svazek LXXVI, str. 120, č. 3; srv. coram Davino, rozsudek ze dne 18. dubna 1991, RRDec., svazek LXXXIII, str. 269nn.);

úkon, tedy jednání »neboli přechod z netečnosti v pohyb« (coram Ferraro, tamtéž; coram Davino, tamtéž);

pozitivita, která ustanovuje vylučující úkon vůle – to znamená »chtít, aby něco nebylo«, nikoli »nechtít«, neboli »pozitivně volní [úkon]« (coram R. P. D. Stankiewicz, rozsudek ze dne 20. října 1981, RRDec., svazek LXXIII, č. 4).

Pozitivní úkon vůle je v protikladu k netečnosti vůle a vede vůli k přechodu z možnosti k simulaci. Ze zdrojů Kodexu kanonického práva z roku 1917 vyvozuje scholastická nauka, potvrzená jurisprudencí, že »úkon vůle« je pozitivní, jestliže je aktuální i když dosud reálně nepozorovaný, může být vyjádřen výslovně nebo mlčenlivě. Pozitivní úkon vůle, jinak zvaný »úmysl«, musí být aktuální (při uzavírání manželství) nebo virtuální (zaujatý před uzavřením manželství a neodvolaný při uzavírání) – srv. coram Colagiovanni, rozsudek ze dne 8. července 1986, svazek LXXVIII, str. 427, č. 8.

byl v období působnosti kodexu 1983, je manželství neplatné bez ohledu, zda povaha okolností je dovolená a nebo ne, možná či nemožná, uskutečněná či neuskutečněná.

Pro podmínku do přítomnosti nebo do minulosti musí být prokázán jak pozitivní úkon vůle, který nebyl odvolán před uzavřením manželství, ale pak i verifikace události spojené s podmínkou. Prostředky k prokázání podmínky, a to obou dvou typů podmínky, jsou prvky důkazního sylogismu.

II. Shrnutí nauky a jurisprudence k podmínce podle dříve platného kodexu kán. 1092 CIC 1917⁵⁴

Kategorie podmínek: jurisprudence před platností kodexu 1983 rozlišovala tyto druhy podmínek: podmínka nemravná, podmínka proti podstatě manželství, podmínka stran minulosti, podmínka stran přítomnosti, podmínka stran budoucnosti: potestativní nebo rozhodující. »Podmínka jednou stanovená a neodvolaná:

1. Je-li pro budoucnost nezbytná nebo nemožná nebo nemravná, ne však proti podstatě manželství, pokládá se za nestanovenou;
2. Je-li pro budoucnost a proti podstatě manželství, zneplatňuje je;
3. Je-li pro budoucnost a dovolená, odkládá platnost manželství;
4. Je-li pro minulost nebo přítomnost, bude manželství platné nebo ne, nakolik tato podmínka je nebo není splněna.« (coram Pompedda,

rozsudek ze dne 6. června 1997, RRDec., svazek LXXXIX, str. 469, č. 7)

Podmínka pro budoucnost může být také *potestativní*:

Potestativní podmínka je taková podmínka, jejíž splnění závisí pouze na něčí svobodné vůli. Z toho je zřejmé, proč jurisprudence připouští »potestativní podmínku pro budoucnost, jíž je manželský souhlas spojen s tím, co je předmětem podmínky, nikoli v tom smyslu, zda se to v budoucnu potvrdí nebo ne, nýbrž v tom smyslu, zda je nebo není v současnosti při vlastním stanovení přijímána podmínka, u níž se slibuje splnění. Tato podmínka by se tedy měla nazývat spíše *pro přítomnost*, tudíž manželství bude platné nebo ne, nakolik bylo nebo nebylo upřímné přijetí a slib splnění této podmínky,« jak je řečeno v procesu coram Bonet (ze dne 20. dubna 1959, RRDec., svazek LI, str. 216, č. 3). Proto kanonická nauka a jurisprudence tribunálu Římské rotý pečlivě rozlišuje mezi skutečnou podmínkou týkající se manželského souhlasu a mezi následujícími podobnými postoji, které často podléhají úkonu skutečně podmíněného souhlasu:

- a) *Příčina* neboli důvod či pohnutka, jíž je někdo veden k uzavření [manželství]. Nepochybně ten, kdo uzavírá manželství, tak bude činit nikoli bez příčiny, nýbrž pro příčinu (protože jsi panna, беру si tě), tedy něco předchozího, co ho vede k uzavření manželství, v samotném okamžiku uzavření však není účinné, neovlivňuje samotnou vůli.
- b) *Předpoklad*, tedy něco velmi žádoucího pro toho, kdo uzavírá manželství, ovšem předpokládá se existence natolik (beru si tebe, pannu), že uzavírající nikterak

⁵⁴ Kán. 1092. Podmínka jednou připojená a neodvolaná: 1. Je-li do budoucna nutná, nemožná nebo nečestná, ale není-li v rozporu s podstatou manželství, platí za nedoloženou; 2. je-li do budoucna v rozporu s podstatou manželství, činí je neplatným; 3. je-li do budoucna dovolená, odkládá platnost manželství; 4. je-li do minula nebo do přítomna, bude nebo nebude manželství platným podle toho, zda trvá nebo netrvá-to, co je podkladem podmínky.

neuvažuje o tom, že by měla být tato existence prokazována. Mlčící vůle uzavírajícího je prostě vedena k cíli jednání, totiž k uzavření manželství; úkon souhlasu není nikterak pod podmínkou nebo spojen s podmínkou.

- c) *Požadavek nebo žádost*, tedy nějaká kvalita druhé strany nebo okolnost natolik žádoucí a předcházející vlastnímu úkonu uzavření manželství (beru si tebe, která jsi panna), že na její existenci činí závislým své rozhodnutí uzavřít nebo neuzavřít manželství; tudíž vůle toho, kdo uzavírá manželství, mlčí po konečném rozhodnutí uzavřít manželství a při samotném úkonu uzavírání nezávisí na žádaném předmětu.
- d) *Výhrada* je povinnost připojená k legitimnímu úkonu, jíž jedna ze stran váže druhou na základě spravedlnosti po dovršení zákonného úkonu. Výhrada, s níž je manželství uzavíráno, předchází uzavření již ve své vlastní podstatě, takže se nedotýká podstaty manželství (beru si tě, a pak budeš věrný).
- e) *Slib*, a to vyslovený a platící před svatbou. Sám o sobě je to slib; týká-li se věci, k níž mělo dojít před svatbou, dává vznik příčině; jestliže po svatbě, jde o výhradu.

III. Důkazní sylogismus

A. přímý důkaz

1. **soudní prohlášení strany**, která položila podmínku (pozitivní úkon vůle).⁵⁵

⁵⁵ Především je třeba zaměřit pozornost na výpověď strany, která stanovila podmínku, a její skutečný úmysl. Dále pak výpověď druhé strany, prohlášení věrohodných svědků, existence přiměřené příčiny podmínky, okolnosti předcházející manželství, současné s ním a následné. Je třeba se zabývat nikoli slovním obalem toho, co vypovídá

2. **mimosoudní prohlášení** na základě svědectví mimo podezřelý čas (existence dohody a svědectví o ní od osob, které dobře znali kontrahenta, a také v blízkém čase sňatku).

B. nepřímý důkaz

1. **criterium aestimationis**, tj. kritérium významnosti pro kontrahenta, podle kterého se musí hodnotit důležitost podmínky, která je připojena k uskutečnění manželského života. Tento rozbor se musí učinit jak z hlediska objektivního tak subjektivního, máje na zřeteli souvislost podmínky s úmyslem kontrahenta. Tady vstupuje důležitost existence pochybnosti, jelikož je velice nesnadné prokazovat podmínku, jestliže nebyla alespoň počáteční pochybnost; a zároveň úsilí subjektu, aby se potvrdila existence okolnosti, které se přikládá tak velká důležitost.⁵⁶ Soudce musí mít

uzavírající manželství, nýbrž jeho skutečné mínění stran důležité kvality nebo události, jimiž se před svatbou on sám vážně zaobíral. Pravda se tudíž odhaluje zkoumáním spíše skutků než slov, zvláště toho, jak se manžel/ka choval/a, když poprvé zjistil/a, že postrádá okolnost, o níž šlo. »...jestliže totiž okamžitě došlo k přerušení manželského soužití ze strany toho, kdo se pokládá za uvedeného v omyl, jelikož nebyla podmínka splněna, jurisprudencí našeho tribunálu předpokládá existenci stanovené a neverifikované podmínky, přičemž se nepředpokládá, že by tato strana takto jednala, kdyby nebyla závažně oklamána« (srv. coram Lefebvre, rozsudek ze dne 11. prosince 1964, RRDec., svazek LVI, str. 920, č. 3; rovněž coram Raad, rozsudek ze dne 9. října 1980, RRDec., svazek LXXII, str. 643, č. 7). Stále je pak třeba mít na paměti právní presumpci *platnosti manželství*.

⁵⁶ Např. kontrahent uzavřel podmíněčné manželství s podmínkou plodnosti manžela. Osoba, která by takovou podmínku položila musí mít nejenom pochybnost o plodnosti partnera (např. muž podstoupil léčbu pohlavní nemoci), ale také v průběhu manželského života chtít objasnit pochybnost (např. naléhá na manžela, aby se nechal vyšetřit, sama vyšetření podstoupí, vede manžela do poradny, atd.). Je těžké tvrdit, že někdo položil

na paměti, že pro případ podmínku musí existovat alespoň počáteční pochybnost na straně kontrahenta o nějaké dubiozní události či vlastnosti. Bez pochybnosti na straně kontrahenta není motiv pro položení podmínky při uzavírání manželství, a tedy vědomí o neplatnosti manželství, protože skutečnost platnosti či neplatnosti sňatku je logicky podle úmyslu kontrahenta a závisí na splnění nebo nesplnění podmíněné okolnosti. Nakolik silné je prokázání pochybnosti v mysli kontrahenta, natolik jisté je položení podmínky při uzavírání sňatku. Převažující rotální jurisprudencí zastává většinově toto kritérium, i když některé rozsudky považují za dostatečné alespoň počáteční existenci pochybnosti.⁵⁷

2. **criterium reactionis**, tj. kritérium reakce kontrahenta, když se podmínka nenaplnila. Jedná se o chování osoby, když se dozví, že okolnost podmínky není splněna. Jestliže přerušil manželské soužití a uvažuje i jedná tak, jako by nikdy nebyl uzavřel sňatek; žádá nulitu manželství; pak se může předpokládat existence skutečné

podmínky, která se nenaplnila. Jestliže ale nic neudělá, je těžké tvrdit že je zde existence podmínky.⁵⁸ Pokud se jedná o potestativní podmínku právě kritérium reakce pomůže rozlišit, zda se jedná o podmínku budoucí či přítomnou.⁵⁹ Jsou důležité více fakty než slova, skutečná vůle subjektu. Někdy se může vyjadřovat slovem „podmiňuji“ to, co ale často je pouze přání, které ovšem nemá charakteristiky skutečné podmínky. Na druhou stranu se nežadá, aby kontrahent vědomě formuloval to, co je podmínka jako podmínku; aby věděl o zneplatňujících účincích, které podmínka přináší; aby byl schopen vysvětlit strukturu svého manželského podmíněného souhlasu.

3. **okolnosti:** předcházející, doprovázející a následující;

Výše pospané skutečnosti je třeba mít na paměti, jak při počáteční konzultaci ohledně podání žaloby na neplatnost manželství z důvodu podmínky, tak při rozvaze nad rozhodnutím o platnosti manželství ze strany soudců. Rozsudek by neměl pominout jednotlivé důkazní prvky (přímý a nepřímý důkaz), jinak by mohl být napaden napravitelnou neplatností rozsudku v souladu s kánn. 1611, 3° a 1622, 2° CIC.

podmínku, když k okolnosti údajné podmínky je lhotejný.

⁵⁷ Některé sentence mají za to, že pochybnost není nezbytná a nemusí trvat až do konce manželství. Např. sentence coram Agustoni z 10. července 1984 má za prokázané přítomnost podmínky, protože žalobce utkvělým způsobem měl v mysli okolnost «réfusait de prendre le risque d'une ascendance mentale déficiente» (RRDec 76 (1989) 442-461). Dnes tento druh utkvělého způsobu podmínky je řešen tenorem neplatnosti pro omyl co do vlastnosti osoby, která je přímo a hlavně zamýšlena. Jiné sentence (ve většině) existenci pochybnosti vyžadují. Např. známá kauza Versallien (AAS 10 (2srpna 1918) 388-390). V podobném smyslu coram Di Felice del 19 giugno 1984: RRDec 76 (1989) 349.

⁵⁸ Např. Kdo uzavřel manželství s podmínkou, že jeho žena by měla být panna a po sňatku zjistí, že není panna, ale pokračuje s ní v manželském soužití, jistě nepodmínil svůj manželský souhlas podmínkou panenství.

⁵⁹ Např. jestliže je partner trpělivý před opětovným opilstvím partnera, který slíbil již více nepít; jestliže nastalo opuštění manželovi, přičemž věrnost byla předmětem podmínky ženy.

IV. Na co má dbát soudce, auditor a konzultor a co má zjistit⁶⁰

1. Co si osoba myslela a co se rozhodla ve chvíli uzavření manželství. Je třeba zjistit, zda osoba podmínila manželství či setrvání v něm nějakým faktem či zvláštní okolností.
2. Zda tento koncept manželství byl pro tu osobu jasný již před svatbou a v jakých mezích a termínech. Kdy a komu sdělila tento koncept, zda jsou svědci dosažitelní a ochotni podat svědectví. Takové svědectví má zacílit a prohloubit možnost přímého důkazu podmínky.
3. V oblasti nepřímého důkazu je třeba prohloubit důvod, proč se zrodila vůle podmínit vznik a trvání manželství. Jinými slovy, co bylo hybným motivem podmínění a jakou hodnotu subjekt přikládal skutečnosti, které se podmínka týkala.
4. Události před svatbou mohou mít jakožto „okolnosti“ rovněž hodnotu nepřímého důkazu. Zda se subjekt snažil překonat pochybnost vzhledem ke skutečnosti, jíž se týká podmínka; zda došlo u předchozích snoubeneckých vztahů k jejich přerušení z důvodu podmíněného objektu (např. když dívka ukončila vztah se snoubencem, který byl závislý na drogách, potvrzuje to kladení podmínky, že si chtěla vzít chlapce, který nepožívá drogy).
5. Mezi „průvodními“ okolnostmi – zda v případné podmíněné vůli zůstala nějaká známka vzhledem k další manželské přípravě: zvláště

v místě, kde je snoubenci připravovali na sňatek (pravděpodobně ve farním archívu) nebo dokonce ve formě dovolení ordináře ve smyslu kán. 1102, § 3 v případě, jenž se týká podmínky směřující do minulosti či přítomnosti.

6. Vzhledem k následným okolnostem (tj. po svatbě) – zda došlo ke snahám či dokonce činům odhalit pravdu v záležitosti kladené podmínky (u podmínek do minulosti a do přítomnosti) nebo snahám dosáhnout chtěného objektu a vyvarovat se něčeho obávaného (u podmínek do budoucnosti). Dále, jak reagoval subjekt, když odhalil pravdu, když nedosáhl chtěného objektu či byl postaven před výskyt obávaného.

Pouze při pozitivním zjištění výše uvedeného může konzultor uvažovat o vhodnosti předložení kauzy sporu o platnost manželství.

V. Příklady

1. FILIP – MARIE: Filip byl mladý podplukovník, plný zápalu a dobré vůle, ale velmi rigidní ve způsobu vidění i ve svém charakteru. Při jedné oslavě, jíž se účastnili rodinní příslušníci vojáků, poznal Marii, dceru jednoho svého nadřízeného, která byla o několik let starší než on, byla velmi atraktivní a zkušenější v citové oblasti. Hned pocítili vzájemnou přitažlivost a začal mezi nimi dost intenzivní vztah ve všech směrech, což bylo velmi uchvacující pro Filipa, pro něhož to byla prakticky první zkušenost. Za krátký čas oba pomýšleli na sňatek. Když ale Filip navštěvoval Marii u jejích rodičů, všiml si silného pouta mezi nimi a hovořil o tom s Marií, jelikož si dělal starosti, že mu navrhla, aby bydleli u nich. Filip měl úctu k těmto lidem, ale

⁶⁰ Šest bodů, na něž se nemá zapomenout, jakož i následující příklady (s mírně pozměněnými jmény) jsou převzaty z knihy: BIANCHI, P. *Quando il matrimonio é nullo?*, s. 262-273.

obával se bydlení, které by představovalo ohrožení pro novou rodící se manželskou zkušenost v případě, že by šel bydlet do domu svého nadřízeného. Diskuse mezi Filipem a Marií způsobila dost silné napětí, a když Filip řekl, že odloží sňatek, Marie se vyslovila, že se zřekne svého přání bydlet nadále s rodiči a že bude následovat Filipa do jejich vlastního bydlení.

Tato věc však u Filipa způsobila nejistotu vzhledem k Marii. Přivedl ji k jejímu faráři, který již vedl jejich přípravu ke sňatku a chtěl, aby ji nechal odpřísáhnout, že jej bude ochotná následovat, jak se spolu dohodli. Kněz osobně hovořil s Marií, formálně ji nezavázal k přísaze, ale vedl s ní rozhovor ohledně problému, který mu předložil Filip (tento kněz vše u výslechu potvrdil). Filip, který si myslel, že Marie složila přísahu, našel bydlení v jiném městě, než bydleli její rodiče a požádal ji (učitelku na základní škole), aby podala žádost o přeložení. Marie jej ujistila, že žádost podala.

Jak se blížila svatba, Filip nebyl klidný, také proto, že viděl Mariin nezáměr o přípravu nového manželského obydlí. Při této příležitosti Filip s Marií hovořil velmi jasně – že bude jeho ženou jenom pod podmínkou, že se bude upřímně snažit oddělit od rodičů a bude s ním chtít začít společný život, nezávislý na rodičích. Marie Filipa znovu opakovaně ujistila o upřímnosti své snahy. Po svatbě manželství ztroskotalo po několika týdnech. Marie se nerozhodla pro společný život s Filipem, uváděla různé omluvy jako chybějící nábytek, který sama před svatbou opomíjela a po svatbě neudělala nic proto, aby byl doplněn. Filip se vydal s podezřením ke kompetentnímu inspektorátu a dověděl se, že Marie žádost o přeložení sice podala, ale po několika dnech ji vzala zpět, aniž by o tom Filipa uvědomila.

Tato skutečnost představovala pro Filipa konec manželství. Ani se již nechtěl s Marií setkat, ani ji vidět. Ta se snažila ho přesvědčit, aby jí odpustil, dokonce i dramaticky, když za ním přijela do kasárny, kde konal službu, se zavazadlem v ruce a ujistovala ho, že je připravená začít společný život. Filip však již neměl důvěru k Marii, nechtěl s ní ani promluvit. Pro něj vše skončilo.

Manželství Filipa a Marie (uzavřené v době platnosti CIC 1917) je jasným případem potestativní podmínky do budoucna, a proto bylo posuzováno podle 3° kán. 1092 '17. Filip uzavíral manželství pod podmínkou, že s ním bude Marie ochotná začít žít autonomní manželský život. Jeho souhlas by byl účinný jedině, pokud by se Marie upřímně snažila. V případě předmětu podmínky, kterou Filip dal, nešlo pouze o fakt, že s ním začne Marie žít autonomní manželský život, ale také o její upřímnost, že takový život zahájí (vzpomeňme na Filipovo naléhání na kněze, aby Marii nechal přísahat, a žádost o Mariino pracovní přeložení, které požadoval).

Důkaz o podmínce ze strany Filipa soud nezískal ani tak přímou cestou, kvůli nedostatku svědků (málokdo slyšel Filipa hovořit o podmínce, kterou Marii dal, a Marie o sobě nechtěla před soudem udělat příliš špatný obraz), nýbrž na bázi logického důkazu a okolností. Rozhodujícím byl v tomto případě Filipův silný a rigidní charakter; jistý důkaz o naléhání jeho vůle před svatbou, aby nežil s Mariinými rodiči, ale s ní samou a o jeho velkých pochybnostech; dále jeho okamžité a neodvolatelné rozhodnutí, jakmile si uvědomil neupřímnost Mariina slibu a její nevole zahájit autonomní manželský život, jak se před svatbou dohodli.

Příklad nepoukazuje ani tolik na případ potestativní podmínky do budoucna, jako spíše na probatorní závažnost

nepřímého důkazu: především motivu (ocenění určité skutečnosti a následné pochybnosti) a reakce vzhledem k podmíněné skutečnosti (okamžité a konečné zproštění se manželství). To jsou skutečnosti, které činí věrohodným, že subjekt chtěl dát účinnost souhlasu (nebo jej případně odvolat) pouze na základě stanovených podmínek.

2. LUCIE – RICHARD: Lucie byla dobrá dívka z vesnice. Zamilovala se do Richarda, se kterým plánovala sňatek. Několik dní před svatbou telefonovala Luciinu faráři Broňa, která tvrdila, že má s Richardem dítě. Farář si svolal oba mladé a Lucie i Richard písemně prohlásili, že není žádné překážky a že jsou pevně rozhodnuti se vzít.

Fakta oněch bouřlivých dní však nebyla zcela jasná, jednak kvůli Richardově nepřítomnosti při procesu, jednak kvůli nemálo rozporům v Luciině líčení a ve sdělení jí navržených svědků. Zdá se však, že Richard přesvědčil Lucii o tom, že ho Broňa už nějakou dobu „pronásleduje“, že patřila dříve ke společnosti mladých, a dokonce na něj podala udání. Z Luciina líčení i z potvrzení svědků vyplývá, že Lucie pevně věřila svému snoubenci a nenechala se ovlivnit ani svými rodinnými příslušníky.

Došlo ke svatbě a oba zahájili společný život. Lucie zanechala své práce a začala spolupracovat v Richardově firmě, spolu s jeho rodiči. Když se však nerozvíjel podle Luciina očekávání (které bylo živeno přehnanými Richardovými plány) ani společný život, ani pracovní aktivity, Lucie manžela opustila.

Lucie napadla manželství mj. uvedením toho, že ke svatbě došlo pod podmínkou, že Richardovo popření otcovství Bronina dítěte je pravdivé. Manželství tedy bylo napadeno pro podmínění. Není však snadné říci, zda šlo o podmínku do minulosti (že Richard neměl v minulosti

s Broňou dítě), nebo do přítomnosti (že Richard není otcem Bronina dítěte). U tohoto případu jsou dva podstatné důkazní prvky: zda Lucie opravdu podmínila svůj souhlas a zda je Richard skutečně otcem Bronina dítěte.

Luciino podmínění však nebylo prokázáno – především z faktů, ale taky ze svědectví jí navržených svědků. Ona slepě důvěřovala svému snoubenci a ani nemyslela na pochybnost, když ji odrazovali rodinní příslušníci; setkání s farářem rovněž nemělo žádný důsledek; od Richarda nežádala žádnou vážnou záruku (např. vidět kopii podaného udání, zjistit klinicky možnost otcovství dítěte). Ani před svatbou, ani po ní nebyl zájem o prohloubení této skutečnosti. Až když šel manželský život špatně, a to z jiných důvodů, začala Lucie diskusi o otcovství Bronina dítěte a tvrdila, že podmínila manželství. Soud však nepovažoval toto podmínění za prokázané, spíše naopak, zjistil, že Lucie absolutně lnula k Richardovi i přesto, že poznala možnost jeho otcovství.

Richardovo otcovství rovněž nebylo prokázáno. Lucie tvrdila, že viděla dítě v době jejich oddělení a že mu bylo velmi podobné, avšak toto je pouze tvrzení, nikoli důkaz. Broňa sama před soudem tvrdila, že dítě je Richardovo, avšak ani ona nepodala jiný důkaz, než své tvrzení a prokázalo se, že Broňa je lehkovážná žena, která měla v době početí dítěte i jiné intimní vztahy. Jelikož chyběly opravdové důkazy, soud měl za to, že záležitost Richardova otcovství je absurdní.

Tento příklad poukazuje na to, že před předložením kauzy na podmínku je třeba mít jistotu alespoň základních důkazů. V případě, že by konzultor v takovém případě, když chybí základní důkazy, orientoval klienty na nulitu manželství, by jim nepomohl, ale způsobil další bolestné zklamání.